

Athenagoras PECKSTADT

Orthodox metropoliet in België

België telt zowat honderdduizend orthodoxe christenen, vooral Grieken en Oost-Europeanen. Aan het hoofd van hun Kerk staat een metropoliet die in Brussel resideert. Sinds december is dat de in Gent geboren Athenagoras (Yves) PECKSTADT, de eerste Belg die deze functie bekleedt.

‘Eeuwen leefden wij met de rug naar elkaar’

Erik DE SMET

We ontmoeten de nieuwe metropoliet in zijn woning in Knokke-Heist, net vóór hij naar Brussel verhuist. „Yves Peckstadt”, lezen we op de deurbel. Behalve een iconenhoek, gebruikelijk in het huis van orthodoxen, vallen in de woonkamer familiefoto’s op evenals een opname van PECKSTADT als jonge priester met patriarch Bartholomeos van Constantinopel en een foto met paus Franciscus.

–Uw voorgangers waren Grieken. U bent de eerste Belgische metropoliet. Hoe komt dat?

Ons aartsbisdom behoort tot het oecumenische patriarchaat van Constantinopel. Meerdere lokale Kerken vormen samen de ene orthodoxe Kerk en het patriarchaat van Constantinopel is daarvan de nummer één. Ik ben in dat patriarchaat de eerste niet-Griek aan het hoofd van een aartsbisdom. De Verenigde Staten tellen wel orthodoxe metropolieten onder hun staatsburgers, maar die zijn allen van Griekse afkomst. Een nieuwe metropoliet wordt bij geheime stemming verkozen door de synode. In zekere zin was ik klaargestoomd om die verantwoordelijkheid op te nemen, als diaken, priester en hulpbisschop. Wellicht speelde ook mijn nauwe contact met patriarch Bartholomeos een rol. Ik ken hem sinds mijn zevende. In 1969 reisden we met het hele gezin naar Constantinopel om er patriarch Athenagoras op te zoeken, vijf jaar na diens historische ontmoeting met paus Paulus VI. Aan zijn zijde zat toen een jonge diaken, Bartholomeos. Veel later, in 1989, gaf die me de naam Athenagoras.

„Laten we ons richten naar het erfgoed van de ongedeelde Kerk van vóór het jaar 1054”

–Hoe kwam dat?

Aanvankelijk was mijn roeping advocaat te worden. Maar toen was ik samen met vrienden betrokken bij een zwaar auto-ongeluk, een typisch weekendongeval. De bestuurder was op slag dood, ik zwaar gewond. Zes maanden zware revalidatie volgden. De studies rechten zeiden me plotseling niets meer. In die periode ontmoette ik Bartholomeos opnieuw, die me uitnodigde naar Constantinopel. Ik bleef er drie maanden en nam daar ook

het besluit voortaan de Kerk te dienen. Zes jaar lang studeerde ik vervolgens in Thessaloniki in Griekenland theologie. Bartholomeos had beloofd me tot diaken te wijden en gaf me de naam Athenagoras als een opdracht. Die naam is immers het symbool van de christelijke verzoening, „van de weg naar communie aan dezelfde kelk”, zoals hij bij mijn wijding zei.

–U richtte in Vlaanderen Nederlandstalige orthodoxe parochies op. Waarom?

De basis werd gelegd door mijn vader, Ignace Peckstadt. Van kindsbeen was hij geboeid door de orthodoxie, waarover hij voor het eerst hoorde aan het Sint-Barbaracollege in Gent. Met het genootschap Apostolos Andreas organiseerde hij in de jaren 1960 lezingen en ontmoetingen. Pas toen mijn vader de liturgie kon vieren in een taal die hij machtig was, ging hij over naar de orthodoxie. In 1972 richtte hij dan in Gent de eerste Nederlandstalige orthodoxe parochie op.

De eerste parochianen waren mijn ouders en wij, hun kinderen. Vrij snel volgden Grieken uit Gent en Brugge, later ook Russen. Het was een kleine en warme gemeenschap. Toen ik terugkeerde uit Griekenland, vroeg metropoliet Panteleimon wat ik wilde doen. Ik had drie projecten in mijn hoofd: in Brugge een parochie stichten, orthodoxe radio- en televisieuitzendingen lanceren op het openbare net – waaraan ik wellicht nog zal blijven meewerken – en de oecumene dienen. In Brugge, Oostende en Hasselt richtte ik parochies op. De liturgie wordt er gevierd in het Nederlands, maar het kerkvolk is gemengd: Grieken, Roemenen, Russen. In de orthodoxie is de plaatselijke taal belangrijk. Bij de gemeentediensten of het OCMW moet je toch ook Nederlands praten, dus waarom niet in de kerk?

Een kleine minderheid van de orthodoxen is Belg. Onze samenleving staat almaar meer onverschillig tegenover het geloof, maar Gods wegen zijn ondoorgrondelijk. Neem nu de Belg die met de

„De naam Athenagoras is een opdracht”, zegt de metropoliet. © Herman Ricour

motor naar Griekenland op vakantie trok, daar de monniken van de berg Athos ontmoette en nu orthodox priester is. Je bekeren tot de orthodoxie duurt echter twee jaar. Je moet je bovendien laten begeleiden door een geestelijke vader of moeder.

–Katholieken en orthodoxen gingen in 1054 uit elkaar. Dit jaar herdenken we de ontmoeting tussen de paus en de patriarch in 1964.

Negen eeuwen leefden we inderdaad met de rug naar elkaar en soms ging het er schrijnend toe. Zo weet ik van een Oekraïense orthodoxe die na de Tweede Wereldoorlog een katholieke Belg huwde, maar dat in de sacristie moest doen. De ontmoeting tussen paus en patriarch in 1964 in Jeruzalem was een mirakel. Twee jaar geleden suggereerde ik de patriarch dat hij de paus zou uitnodigen om in 2014 opnieuw naar Jeruzalem te trekken. Bene-

dictus XVI antwoordde, enkele maanden vóór hij terugtrad, dat het voor zijn opvolger zou zijn... In juni 2013 kaartte een delegatie het opnieuw aan bij paus Franciscus en die stemde meteen in, als zo’n ontmoeting tenminste politiek mogelijk zou zijn. Bovendien staan in beide Kerken ook bewegingen wantrouwig tegenover de oecumene. We moeten er echter blijven voor gaan. Christus zelf wil immers dat allen één zouden zijn.

–Wat is het struikelpunt voor de eenheid?

Katholieken en orthodoxen hebben zo veel gemeenschappelijk. De eucharistie heeft dezelfde structuur, de uitbouw van de hiërarchie met bisschoppen is vergelijkbaar. Een fundamentele discussie gaat over het primaatschap van de paus. Als we zoeken naar eenheid, laten we ons dan richten naar het erfgoed van de ongedeelde Kerk van vóór 1054.